

TUKIKELPOISET MENOT

Yleistä

Yhteisön tasolla tukikelpoisia menoja koskeva sääntely on vähentynyt aikaisempaan ohjelmakauteen verrattuna. Toisaalta sekä yleisasetukseen että rahastokohtaisiin asetuksiin ja komission täytäntöönpanoa koskevaan asetukseen sisältyy menojen tukikelpoisuutta koskevia säännöksiä. Useat säännökset edellyttävät täydentävää kansallista sääntelyä. Myös toimenpideohjelmien tehokas toteuttaminen edellyttää, että rakennerahastoista osarahoitettavissa toimissa noudatettaisiin mahdollisimman yhtenäisiä tukikelpoisuussäännöksiä.

Yleisasetuksen 56 artiklan 3 kohdan mukaan menoihin voidaan myöntää rahastojen rahoitusosuutta ainoastaan, jos ne ovat aiheutuneet kyseisen toimenpideohjelman hallintoviranomaisen päättämistä tai sen vastuulla päätetyistä toimista seurantakomitean vahvistamien perusteiden mukaisesti. Lisäksi yleisasetuksen 60 artiklan mukaan hallintoviranomainen vastaa toimenpideohjelman hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta moitteettoman varainhoidon periaatteita noudattaen. Osoittaessaan rakennerahastovaroja ja kansallista vastinrahoitusta välittävälle toimielimelle hallintoviranomainen liittää päätökseen varojen käytön ehdot noudatettavaksi. Rakennerahastolain 11 §:n mukaan hallintoviranomainen voi antaa viranomaisena toimiville välittävälle toimielimelle rakennerahastovarojen hallinnointia koskevia ohjeita tai määräyksiä, jos ne ovat välttämättömiä Euroopan yhteisön lainsäädäntöön perustuvien velvoitteiden täyttämiseksi ja rakennerahastovarojen asianmukaiseksi hoitamiseksi. Hallintoviranomaisen tehtävänä on huolehtia menojen tukikelpoisuudesta ja se voi tarvittaessa antaa asiasta ohjeita tai määräyksiä. Hallintoviranomainen vaikuttaa myös siihen, että ohjelmia toteutetaan tehokkaasti ja niin, että eri tuensaajien kohtelu on mahdollisimman yhdenmukaista.

Kansallinen sääntely tapahtuu valtioneuvoston asetuksella rakennerahastoista osarahoitettavien menojen tukikelpoisuudesta ja näillä ohjeilla.

Asetuksen 1 §:ssä on säädetty asetuksen soveltamisalasta ja 2 §:ssä on määritelty eräitä käsitteitä.

Valtioneuvoston esittelymuistio tukikelpoisuusasetuksesta löytyy osoitteesta www.rakennerahastot.fi.

Tähän ohjeeseen tutustuttaessa on hyvä pitää rinnalla niin tukikelpoisuusasetus kuin sitä koskeva valtioneuvoston esittelymuistio.

Menojen tukikelpoisuus

Asetuksen 3 §:ssä on säädetty tukikelpoisuuden yleisistä edellytyksistä. Menojen tulee olla ohjelman ja avustuspäätöksen mukaisen hankkeen toteuttamisesta aiheutuneita. Menojen on tullut syntyä hankkeen hyväksyttynä toteutusaikana ja niiden tulee olla tosiasiallisesti tuensaajan maksamia. Poikkeukset on mainittu myöhemmin. Hanke ei voi päättyä ennen tukikelpoisuuden alkamista. Komissio on hyväksynyt rakennerahasto-ohjelmat syksyllä 2007 ja päätöksissä määrännyt tukikelpoisuuden alkavaksi 1.1.2007. Ohjelmissa tukikelpoisiksi voidaan hyväksyä menot, jotka ovat syntyneet hankehakemuksen vireille tulon jälkeen, eli diaariin kirjaamisen jälkeen. Näin ollen ennen hakemuksen jättämistä syntyneitä kustannuksia ei voida korvata tukikelpoisina rakennerahastosta, eräin myöhemmin mainittavin poikkeuksin. Tämä tulee

pohdittavaksi silloin, jos hanke on käynnistetty ennen päätöksiä omalla vastuulla ja siitä on aiheutunut menoja.

Yleisten tukikelpoisuussääntöjen soveltamisohjeet koskevat sekä EAKR:n että ESR:n rahoittamia hankkeita. Tukikelpoisuussääntöjen soveltamisohjeet Euroopan alueellinen yhteistyö –tavoitteen ohjelmia varten antaa ao. hallintoviranomainen.

Pääsääntöisesti tukikelpoiset menot ovat:

- välittävän viranomaisen päätöksessä hyväksyttyjä ja niiden tulee sisältyä hanke-suunnitelmaan
- välittävän viranomaisen hyväksymään hankkeen toteutusaikaan kohdistuvia. Menot eivät ole voineet syntyä ennen hankkeen hankepäätöksessä mainittua aloitus-aikaa, eivätkä hankkeen päättymisen jälkeen, pl. tilintarkastuskustannukset, jos siitä on edellytetty. Poikkeuksena ovat viranomaisen omissa teknisen tuen hankkeissa syntyneet menot, jotka ovat voineet syntyä jo ennen hankkeen vireille tuloa, aikaisintaan 1.1.2007 alkaen. Samoin yritystuissa (investointihankkeet) voidaan hyväksyä ennen hakemuksen jättämistä syntyneet suunnittelukustannukset, arkkitehdin palkkio, rakennuspiirustus-, sähkösuunnittelu- ja lvi-suunnittelukustannukset asiaan sovellettavan erityisnormin perusteella (KehPaL).
- tuensaajan tosiasiallisesti maksamia, mikä on osoitettava pääsääntöisesti maksukuiteilla (yleensä käytännössä todetaan pääkirjanpidosta). Poikkeuksena on loma-varaus.
- maksatuksessa maksatuskaudella maksettuja, pl. sellaiset maksut, jotka ovat syntyneet tai jotka kohdentuvat aiemman maksatuskauden kattaman hakemuksen ajanjaksolle, mutta jotka sisällytetään myöhemmän maksatuskauden hakemukseen
- hankkeen viimeiseen maksatushakemukseen voidaan sisällyttää sellaisia eriä, jotka ovat aiheutuneet maksatuskaudelta mutta jotka maksetaan vasta myöhemmin tukikelpoisuuden päättymisen jälkeen. Tällaisia voi liittyä esim. palkan tai erojen maksuun. (ESR 28.1.09 TWG:n ohje). Lisäksi on kuitenkin muistettava, että aluekehityslaista johtuen maakunnan liittojen on toimitettava viimeinen maksatushakemus 4 kuukauden kuluessa hankkeen päättymisestä.
- hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellisia
- määrältään kohtuullisia
- hanketyyppisestä toiminnasta, joka eroaa organisaation vakiintuneesta, juoksevasta toiminnasta, johtuvia
- tukikelpoisuusasetuksen 3 §:n 2 momentissa on erikseen säädetty, että erillisenä hankkeena toteutettavaa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa ei pidetä tavanomaisena toimintana
- menojen on tullut aiheutua hankkeesta

Luontoissuoristukset, poistot ja yleiskustannukset voivat olla tukikelpoisia (ks. alla) hankkeen kokonaismenoja. Luontoissuorituksia vastaan ei makseta tukea, vaikka ne ovat hyväksytyinä kustannuksina hankekirjanpidossa.

Tukikelvottomista menoista:

Tukikelvottomuutta arvioitaessa on huomattava, että rakennerahastovaroista myönnettävä tuki on luonteeltaan valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaista erityisavustusta hanketoimintaan eikä 2 momentin mukaista organisaation yleisavustusta.

Tukikelvottomia ovat toteuttajan tavanomaisesta toiminnasta aiheutuvat menot. Sama organisaatio ei voi hankerahoituksella toteuttaa samaa (kehittämis)toimintaa toistuvasti tai pidempiä aikoja.

Tällöin toiminnan on katsottava muuttuneen organisaation tavanomaiseksi toiminnaksi. Rakenerahastovaroja ei ole tarkoitettu organisaatioiden ja niiden toiminnan ylläpitoon.

Yleiskustannuksia käsittelevässä kohdassa on selvitetty, mikä on tukikelpoista. Tukikelvottomaksi on katsottava esim. koulutuslaitoksen tiloissa toimivalle hankkeelle laboratoriosta tai juhlasalista aiheutuvat kustannukset, joita se ei hanketoiminnassa laisinkaan käytä.

Palkkamenot

Palkkojen tukikelpoisuutta arvioitaessa tulee sovellettavaksi myös 3 §. Palkkojen tulee olla tarpeellisia hankkeen toteuttamiseksi ja määrältään kohtuullisia. Kohtuullisuus määräytyy työhön sovellettavan virka- tai työehtosopimuksen mukaan tai, jos sellaista ei ole, vastaavasta työstä yleensä maksettavan palkan perusteella. Palkkojen tulee siis olla linjassa organisaation palkkatason kanssa.

Menoina hyväksytään hankkeeseen tehdystä ja hankkeen edellyttämästä työstä aiheutuvat välittömät ja välilliset lakisääteiset kustannukset. Henkilön saama varsinainen palkka on helposti kohdistettavissa suoraan hankkeelle välittömänä kustannuksena. Siihen liittyvät lakisääteiset menot, kuten sosiaali- ja eläketurvakustannukset, voidaan aiheuttamisperiaatteen nojalla kohdistaa palkkojen mukaisessa suhteessa hankkeeseen tehdyn työajan palkasta.

Toinen henkilöstökulujen välitön sivukulukustannusryhmä ovat lomapalkkavaraukset ja lomarahavaraukset, jotka ovat tukikelpoisia. Lomapalkkavarauksella tässä tarkoitetaan hankkeen aikana ansaitun vuosiloma-ajan palkkaa, jota ei vielä ole maksettu. Vuosiloma-korvaus on välitön kustannus. **Edellä tarkoitettut varaukset, joiden maksaminen perustuu Suomessa lakiin, ovat tukikelpoisia ja rinnastettavissa asetuksen 3 §:n 1 momentissa ja yleisasetuksen 56 artiklan 2 kappaleen b-kohdassa tarkoitettuihin tosittaisiin pakollisina, lakiin perustuvina menoina.** Kaikki palkkakustannukset on ilmoitettava henkilöstökustannuksissa hakemuksen projektisuunnitelmassa ja maksatushakemuksessa.

Jos vain osa henkilön työpanoksesta liittyy hankkeeseen, on palkan tukikelpoisuuden ehtona asianmukainen työaikakirjanpito. Siitä on selvittävä myös kokonaistyöaika sen varmistamiseksi, ettei työpanosta korvata useampaan kertaan. Henkilöstökulut perustuvat pääsääntöisesti normaaliin työaikaan (VES, TES, työaikalaki). Ylityö voi olla tukikelpoista vain poikkeuksellisesti ja sen tulee perustua organisaation käytännön mukaisesti annettuun ylityömääräyksen. Tukikelpoisuutta arvioitaessa rahoittaja perustaa päätöksensä ylityömääräyksen asianmukaisuuteen ja perusteellisuuteen.

Hankinnat

Julkisista hankinnoista annettua lakia (348/2007) noudatetaan sen soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa. Laissa on kansalliset kynnsarvot (15 000, 50 000 ja 100 000 €) käyttöön. Silloin kun hankinnan arvo alittaa kansallisen kynnsarvon, ei hankintalakia sovelleta. Valtiovarainministeriö ja eri hallinnon alat ovat antaneet ohjeita niin hankintalain mukaisista kuin kynnsarvon alittavista hankinnoista. Valtiovarainministeriön ohjeet löytyvät www.vm.fi -> valtiontalous -> valtion hankintatoimi. (Entisen työministeriön ohjeet löytyvät www.finlex.fi -> viranomaisnormit -> työministeriö ja sieltä 6.6.2007 O/9/2007 TM. Ohje julkisten työvoimapalvelujen hankinnasta löytyy, kuten edellä O/13/2007 TM.) TEM:in ohjeet ovat valmisteilla. Myös muilla hallinnonaloilla on omia ohjeitaan, kuten ympäristöministeriön hallinnonalalla. VM:n ohjeita noudattavat valtion viranomaiset ja TM:n ohjeita käytetään työvoimapalvelujen hankinnassa.. Sieltä löytyvät myös ohjeet pienhankinnoista ja Hanselin (www.hansel.fi) puitesopimusten käyttämisestä. Myös Kuntaliiton ohjeista (www.kuntaliitto.fi -> hankinnat) saa käytännöllisiä neuvoja.

- Rahoituspäätöksessä määrätään kynnysarvon alittavissa hankinnoissa noudatettavasta hankintamenettelystä. Menettelynä voi olla toteuttajan oma ohje, edellytyksin, että rahoittaja hyväksyy sen.
- Rahoittaja voi vaatia noudatettavaksi organisaation ohjetta tiukempaa ohjetta.

Kaikissa hankinnoissa hinnan on oltava kohtuullinen ja kohtuullisuuden arvioimiseksi on pyydetty riittävä määrä tarjouksia.

Pienhankinta

Hallintoviranomainen pitää tarkoituksenmukaisena, että ellei erityisistä hankkeen tai toteuttajan ominaisuuksista muuta johdu, hankinnat, jotka eivät ylitä 2000 euroa, voidaan katsoa pienhankinnoiksi. Niissä menettelyksi riittäisi viranomaisen harkinnan perusteella ja hankinnasta riippuen puhelimitse pyydetty tarjoukset ja vastauksista laadittu muistio, jonka perusteella hankintapäätös tehdään.

Hankinnat, jotka ovat yli 2000 € mutta enintään kansallisten kynnysarvojen suuruisia edellyttäisivät kirjallista menettelyä. Suositeltavaa on, että pyydetään kirjallisesti, sähköpostilla tai faksilla vähintään kolmesta viiteen tuottajalta kirjallinen tarjous. Pyynnössä tulee olla kaikki ne tiedot, joilla on merkitystä hankinnan kannalta. Tarjousajan tulee olla kohtuullinen. Tarjouksista tehdään riittävä vertailu ja valinta tapahtuvat pääsääntöisesti kokonaistaloudellisen edullisuuden tai hankinnasta riippuen halvimman hinnan perusteella. Välittävä toimielin voi edellyttää rahoituspäätöksessä tiukempien sääntöjen noudattamista tai kuten edellä on sanottu, asettaa itse käyttämänsä menettelyt noudatettaviksi.

Yllä kuvattu menettely, tulee kirjata EAKR-rahoituspäätöksen kohtaan ”hallinnonalakohtaiset erityisehdot” ja ESR-rahoituspäätöksen kohtaan ”muut ehdot”. Maksatushakemukseen on suositeltavaa liittää kuvaus hankintamenettelystä, jotta se on tiedossa hakemusta käsiteltäessä.

Komissio on antanut ohjeet hankintoihin liittyvien menettelyjen rikkomiseen sovellettavista rahoitusoikaisujen määrästä. Välittävien toimielinten tulisi noudattaa omassa takaisinperintäharkinnassaan tätä suositusta, ellei sovellettavaksi tule tiukempi kansallinen sääntely. Ohje (COCOF 07/0037/01) löytyy www.rakenerahastot.fi – sivulta.

Laskennalliset kustannukset

Laskennallisista kustannuksista on huomattava, ettei niiden tarvitse olla tuensaajan tosiasiallisesti maksamia niiden laskennallisuuden vuoksi. Nämä kustannukset tulee **voida todentaa hankkeen hankekirjanpidosta, joka sisältää sekä laskennalliset kustannukset että toteuttajan virallisen kirjanpidon mukaiset kustannukset.**

Luontoissuoritukset

Luontoissuorituksia voivat olla työ tai hankkeelle luovutettu tuotantopanos. Luontoissuorituksesta on pidettävä kirjanpitoa, josta voidaan selvittää luontoissuorituksen rauhamäärä. Rahoituspäätöksessä on hyväksyttävä luontoissuorituksen rahallinen arvo tai laskentaperusteet. Luontoissuorituksen arvona otetaan kustannusarvion mukaisesti huomioon enintään aiheutuneet kustannukset tai vastaava maksettu palkka. Tuotanto-panosten osalta voidaan ottaa huomioon palvelun tai tuotteen käypä arvo tai aiheutuneet kustannukset.

Hankkeelle tehdyn työn määrä, jonka ajalta työntekijälle on maksettu omasta työstä normaalia palkkaa, on voitava todentaa. Hankkeen kirjanpitoon ei voida merkitä todellisesta kokonaistyöaikakirjanpidosta poikkeavaa työmäärää eikä kustannus voi ylittää hankkeeseen määrätylle henkilölle tosiasiallisesti maksettua palkkaa.

Hankkeen omarahoitusosuudella tarkoitetaan hankekirjanpitoon tuensaajilta tulevia rahoituseriä. Tukikelpoisuusasetuksen 6 §:n 3 momentin määräyksellä luontoissuorituksen enimmäismäärästä rajoitetaan yksinomaan hankkeen omarahoitusosuuteen sisältyvän luontoissuorituksen määrää. Tuensaajalta vaadittavan omarahoitusosuuden määrän ratkaisee rahoittajaviranomainen asiaan sovellettavan tukijärjestelmän sallimissa rajoissa. Lisäksi rahoittavan viranomaisen on harkittava laskennallisten kustannusten määrää hyväksyessään näiden vaikutus hankkeen tavoitteisiin toteuttamismahdollisuuksiin. Rakennerahastoista maksettava osarahoitus ei kuitenkaan koskaan saa ylittää tukikelpoisten menojen kokonaismäärää luontoissuoritusten arvolla vähennettynä.

Luontoissuoritukset ovat tyypillisesti esimerkiksi projektisuunnitelman mukainen talkootyö ja kunnalta käyttöön saadut toimitilat. ESR-lomakkeissa käytetään luontoissuorituksesta käsitettä erikseen raportoitavat kustannukset. Talkootyö tarkoittaa sellaista työtä, joka ei vaadi erityistä ammattitaitoa tai pätevyyttä. Hallintoviranomainen ei anna mitään tuntihintaa talkootyölle. Se on tapauskohtaisesti harkittava (verohallinnon ohje Dnro 508/32/2005; www.vero.fi).

Poistot

Poisto on poikkeus siihen pääsääntöön, että menon tulee olla tuensaajan maksama. Poiston tekemisen edellytyksenä on, että sen määrä voidaan todeta kirjanpidosta ja, että poistot lasketaan kirjanpitolain (1336/1997) tai vastaavan tuensaajaa koskevan muun säännösten perusteella. Edelleen edellytyksenä on, ettei poiston kohteena olevaan hankintaan ole saatu julkista tukea. Tarkoitus on siis estää tuen kaksinkertaistuminen.

Käyttöomaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi koneita, laitteita, kalusteita ja ajoneuvoja. Yleensä rakennerahastoista osarahoitetun tuen osalta on mahdollista valita, rahoitetaanko käyttöomaisuusesineen hankintaa vai siitä tehtyjä poistoja. Kuitenkin ESR-hankkeissa on mahdollista rahoittaa yksinomaan poistoja (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta Euroopan sosiaalirahastosta (EY) N:o 1081/2006 (11 art. 3)). Ns. toimistotarvikkeita on mahdollista ostaa. Hallintoviranomainen ei ota kantaa, mikä voi olla rajahinta. Rahoittajan on harkittava se hankekohtaisesti ottaen huomioon hankkeen suuruus, kesto ja hankinnan tarpeellisuus hanketoiminnan kannalta. Rahoittaja siis ratkaisee hankinnan hyväksyttävyyden ja raja voinee olla joissain tilanteissa mahdollisesti enintään 1 000 €

Tukikelpoisuusasetuksen 7 §:n 2 momentissa on erityissäännös tilanteesta, jolloin julkisyhteisö on tuensaaja. Tällöin ei julkisena tukena pidetä sellaista julkista rahoitusta, jota on käytetty käyttöomaisuuden hankintaan. Julkista tukea ei myöskään olisi rahoitus, joka liittyy rahoituksen välittämiseen valtion tai muun julkisyhteisön sisällä. Julkisena tukena sen sijaan pidetään toiselta viranomaiselta saatua hanketukea, kuten rakennerahastoista myönnettyä tukea.

Yleiskustannukset

Yleiskustannusten tukikelpoisuudesta säädetään tukikelpoisuusasetuksen 8 §:ssä. Yleiskustannukset eli välilliset kustannukset ovat kustannuksia, joiden liittäminen suoraan asianomaisen yksikön yksittäiseen toimeen on vaikeaa, koska ne hyödyttävät samalla organisaation muitakin tulosyksiköitä. Tällaisia voivat olla esim. puhelimen, sähkön ja veden käytöstä aiheutuvat menot, kirjanpito-, vuokra- ja siivouskustannukset, toimistokulut sekä tietyt hallinto- ja henkilöstömenot

esim. taloussihteeripalvelut. Organisaation johto on vastuussa koko organisaation toiminnasta ilman erillistä painostusta yksittäiseen hankkeeseen. Siten johdon hankkeelle antama panostus voi vain poikkeuksellisesti sisältyä yleiskustannuksiin. Yleiskustannusten tapaan käsiteltävistä palkkakustannuksista on todettu palkkamenoja koskevassa ohjeen osassa.

Yleiskustannusten hyväksymisen pääperiaatteena tulee pitää aiheuttamisperiaatetta eli kustannukset, jotka eivät ole aiheutuneet hankkeen toiminnasta eivät ole hyväksyttäviä. Ne yhteiskustannukset, jotka hyödyttävät hanketta ovat hyväksyttäviä (esim. vahtimestaripalvelut ja sosiaali- sekä kokoustilojen käyttö ovat hyväksyttäviä siltä osin kuin hanke niistä hyötyy).

Yleiskustannusten tukikelpoisuus on ratkaistava jo hankkeen rahoituspäätöksessä. Tätä ennen on varmistettava, että toteuttajan kustannuslaskentajärjestelmä on rakennerahastojen tukikelpoisuussääntöjen mukainen. Laskentajärjestelmän tulee olla ymmärrettävä ja selkeä, eikä se saa aiheuttaa lisääntyvää työmäärää. Laskentajärjestelmän kuvaus on liitettävä maksatushakemukseen.

Välittömät kustannukset ovat kustannuksia, jotka liittyvät suoraan toteuttajan yksittäiseen toimeen ja niiden välitön yhteys toimeen voidaan todentaa. Tilapäiset, tiettyä tarkoitusta varten vuokratut tilat kohdistetaan välittöminä kustannuksina suoraan hankkeelle. Tilavuokran tulee olla kohtuullinen ja toimitilojen on vastattava kooltaan ja laadultaan hankkeessa toteutettavaa toimintaa.

Useita kustannuksia voitaisiin teoriassa käsitellä sekä välittöminä että välillisinä (yleiskustannuksina). Tällaisia kustannuksia ovat mm. puhelin-, posti- ja kopiointikulut sekä usein myös vuokratulot. Nämä kustannukset voivat tulla tietenkin otetuiksi huomioon vain kerran. Tällöin kustannusten määrittelyssä tulee noudattaa tarkoituksenmukaisuusperiaatetta aiheuttamisperiaate huomioon ottaen. Olennaista on, ettei samoja menoja voida hyväksyä sekä hankkeen välittöminä että yleiskustannuksina.

Erinäiset säännökset

Hankkeiden pysyvyys (uusitaan komission ohjeistuksen valmistuttua)

Rakennerahastotoiminnan tavoitteena on aikaansaada pysyviä vaikutuksia toimintaan osallistuneiden kohderyhmien kilpailukykyyn ja työllisyyden parantamisessa. Osaamis- ja palvelurakenteiden kehittämisen tavoitteena on aikaansaada rakenteita ja menettelytapoja, joilla on pysyväisluonteista vaikutusta myös laajemmalle kuin hankkeen toteuttajaorganisaation toimintaan. Hankkeiden valinnassa ja rahoituksessa kiinnitetään huomiota pysyväisluonteisen hyödyn aikaansaamiseen. Jos toimintaan kohdistuu viiden vuoden kuluessa hankkeen päättymisestä sellaisia huomattavia muutoksia, jotka johtuvat infrastruktuurin omistussuhteissa tapahtuneista muutoksista tai tuotantotoiminnan lopettamisesta, ja jotka vaikuttavat toimen luonteeseen tai täytäntöönpanon edellytyksiin tai hyödyttävät aiheuttomasti jotakin yritystä tai julkista yhteisöä, muodostuvat hankkeelle maksetut tuet tukikelvottomiksi ja ne on perittävä tuensaajalta takaisin asiaan sovellettavien takaisinperintäsäännösten mukaisesti.

Yleisasetuksen 57.1 artiklan olosuhteista sekä

- a) vaikutus luonteeseen, täytäntöönpanon edellytyksiin tai yrityksen tai julkisyhteisön aiheeton hyödyttäminen, että
- b) infrastruktuurin omistussuhteissa tapahtunut muutos tai tuotantotoiminnan lopettaminen, edellytysten tulee täyttyä (kumulatiivisuus) ja niiden välillä tulee olla syy-seuraussuhde (kausaliteetti). Harkittaessa näiden takaisinperintään johtavien olosuhteiden käsillä oloa tulee verrata muuttuneita olosuhteita rahoituspäätökseen sisältyvään hyväksytyyn projektisuunnitelmaan.

On huomattava, että vaikka toimien pysyvyyttä koskevia 57 artiklan määräyksiä ei olisi rikottu, muut muutokset voivat edellyttää yleisasetuksen 98 ja 99 artiklan mukaisia korjaustoimenpiteitä. Tällöin aiheettomasti maksetut määrät joudutaan vähentämään komissiolle tehtävästä maksupyynnöstä.

Säännöksen soveltamisen perustilanteena voidaan pitää hanketta, jonka tavoitteena on saada aikaan esimerkiksi uusi sähköinen toimintamalli, jota on tarkoitus hyödyntää **tuensaajan** toiminnassa. Jos **tuensaajan** toiminta lakkaa ennen kuin viisi vuotta on kulunut hankkeen päättymisestä, myönnetty avustus on perittävä takaisin. Toisena perustilanteena voidaan pitää hanketta, jossa tarkoituksena on tehdä haluttua asiaa koskeva selvitys ja arviointi ja jonka tuloksena syntyy asiaa koskeva julkaisu. Julkaisu on tarkoitettu yleiseen jakeluun eikä sitä hyödynnetä yksinomaan hankkeen toteuttajan toiminnassa. Kun julkaisu on valmistunut ja se on saatettu yleiseen tietoon, ei sillä ole enää kytkeä sen toteuttajan toimintaan. Pysyvyyssääntö ei sovellu. Jos selvitystyö olisi tarkoitettu yksinomaan hankkeen toteuttajan oman toiminnan kehittämiseksi ja on siten oman toiminnan kehittämishanke, sovelletaan pysyvyyssääntöä.

Tukikelvottomien menojen takaisinperintä perustuu kansalliseen lainsäädäntöön. Jos erityislaeissa ei ole asiaa koskevia säännöksiä, sovelletaan valtionavustuslain 22 §:ää.

Rahoituspäätösmallissa on ehto tuensaajan velvollisuudesta ilmoittaa sanotuista muutoksista tuen myöntäneelle viranomaiselle.

Tulot (tarkistetaan, kun komission ohjeistus on valmistunut)

Neuvoston asetuksella (EY) N:o 1341/2008, joka annettiin 18.12.2008, muutettiin yleisasetuksen 55 artiklan 5 kohtaa. Muutos tuli takautuvasti 1.8.2006 alkaen voimaan. Muutoksen seurauksena tuloa koskevaa säädöstä ei sovelleta ESR-hankkeisiin ja sovelletaan EAKR-hankkeista niihin, joiden kokonaiskustannukset ovat enemmän kuin 1 000 000 euroa.

Muutoksella ei ole ESR-hankkeidenkaan osalta vaikutusta siihen, miten kansallisten tukijärjestelmien perusteella hankkeiden tuloja käsitellään.

Hankkeiden mahdollisesti saamista tuloista säädetään tukikelpoisuusasetuksen 10 §:ssä. Säännöksen perustana on neuvoston yleisasetuksen 55 artikla, jota sovelletaan siis yli 1 miljoona EAKR-hankkeisiin, jotka tuottavat **nettotuloja välittömästi käytävien maksettaviksi tulevien** maksujen kautta. Sitä ei sovelleta seuraaviin tapauksiin:

- tuloja tuottamattomat hankkeet (esim. palvelut, joiden käytöstä ei peritä maksuja) hankkeet, joiden tuottamat tulot eivät täysin kata käyttömenoja (*investoinnin käytöstä aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien kunnossapito, mutta ilman poistoja ja pääomakustannuksia*), esim. osa infrastruktuuri-investoinneista
- hankkeet, joihin sovelletaan valtiontukia koskevia sääntöjä.

Tuloa tuottavia hankkeita koskeva yleisasetuksen 55 artiklan sääntely ei koske hankkeita, joihin sovelletaan EY:n perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitettuja valtiontukia koskevia sääntöjä. Siten yleisasetuksen tulosääntöä sovelletaan ainoastaan tukkeen, joka ei täytä valtiontuen kriteerejä (tuki on peräisin valtiolta, se hyödyttää yritystä taloudellisesti, valikoivalla tavalla ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan). Harkittaessa tulosäännön soveltumista, voidaan sen lähtökohtaisesti katsoa tulevan sovellettavaksi mm. tukeen, joka kohdistuu muihin luonnollisiin henkilöihin kuin elinkeinonharjoittajiin (esim. työttömät työnhakijat) sekä ensisijassa

yleishyödyllisiä tehtäviä suorittavien voittoa tavoittelemattomien organisaatioiden toimintaan, silloin kun kyseessä on niiden ei-liiketaloudellisen toiminnan harjoittaminen. Harkinta tulee kuitenkin aina tehdä tapauskohtaisesti, ja edellä on ainoastaan kuvattu siinä sovellettavia peruseriaatteita.

Lisätietoja valtiontukisäännöistä [www-sivuilta tem.fi/kuluttaja](http://www.tem.fi/kuluttaja) ja markkinat/ EY:n valtiontukisääntely.

Hankkeen tuloja koskevan sääntelyn tarkoituksena on estää hankkeen yllirahoittaminen erityisesti sen varmistamiseksi, ettei yksityinen sijoittaja saa ansiotonta voittoa. Tuloa tuottavan hankkeen tukikelpoisuus voidaan tämän ajattelun perustella jakaa juridiseen tukikelpoisuuteen (kansallisten ja EU-normien mukaisten edellytysten täyttyminen) että taloudelliseen tukikelpoisuuteen (meno, jota vastaan syntyy nettotuloa, ei ole tukikelpoista).

Hankkeelle voi syntyä tuloa, jos hankkeeseen osallistuvat esim. valmistavat tai tuottavat myytäviä tai vuokrattavia hyödykkeitä taikka perivät käyttömaksua infrastruktuuri-investoinnista. Kuitenkaan hankkeen yksityisiltä yrityksiltä keräämät ns. osallistumismaksut (panostus osallisuudesta koko hankkeeseen) eivät ole tuloa vaan yksityistä rahoitusosuutta KehPaL:n mukaisesti. Nämä pk-yritysten osaamisen kehittämispalveluista osallistujilta (yrittäjät ja yritykset) perittävä rahoitusosuus vahvistetaan vuosittain valtion talousarvioissa. Nämä maksut ovat yksityistä rahoitusosuutta hankkeelle.

Tulo-käsitteen (esim. osallistumismaksu toimenpiteeseen osallistumisesta) piiriin kuuluu mikä tahansa palvelun suorittaminen maksua vastaan. Nämä maksut on vähennettävä hankkeen tukikelpoisista kustannuksista joko etukäteen objektiiviseen arviointiin perustuen tai jälkikäteen toteutuneiden nettotulojen mukaisina. Etukäteinen arviointi tapahtuu vähentämällä projektisuunnitelman kustannusarviossa esitetyt tulot koko hankkeen tukikelpoisista kokonaiskustannuksista. Vasta tämän jälkeen tiedetään ne tukikelpoiset kokonaiskustannukset, joiden kattamiseksi EU:n ja kansallinen julkinen rahoitusosuus myönnetään. Kunkin maksatushakemuksen hankekirjanpidossa on esitettävä ao. ajanjakson toteutuneet tukikelpoiset kustannukset eli kustannukset vähennettyinä projektisuunnitelmaan sisältyneistä että sisällyttämättömistä tuloista.

EU:n rakennerahastojen tuella toteutettujen hankkeiden tarkastelujakso ja hankkeen menojen tukikelpoisuuden arviointi ulottuu 5 vuoden ajanjaksolle tuetun toiminnan päättymisen jälkeiseen aikaan yleisasetuksen 55 artiklan mukaan. Sen sijaan kansallinen tukilainsäädäntö huomioi tavanomaisesti ainoastaan hankkeen toteutuksen aikaiset tulot tuen määrään vaikuttavana seikkana. Esimerkiksi KehPaL:n 25 §:n mukaan tukea myönnetään hyväksyttäviin kustannuksiin siten, että hankkeen menoista vähennetään hankkeeseen välittömästi kohdistuvat tai liittyvät tulot.

Valtionavustuslain 11 §:n mukaan rahoituspäätöksestä tulee käydä ilmi tuensaajan hankkeesta saamien tulojen vaikutus avustuksen määrään ja käyttöön. Valtionavustuslain mukaan omaisuuden käyttöaika (ja samalla tulojen vaikutusten huomioonottaminen) päättyy tukikelpoisuusajan päättymiseen, ellei rahoittava viranomaisena ole määritellyt tätä pidempää käyttöaikaa. Välittävä toimielin joka rahoituksen myöntää, voi kuitenkin asettaa rahoituspäätöksessä omaisuudelle viittä vuotta pidemmän käyttöajan. Huolimatta mahdollisesta asiaa koskevasta lievemmästä kansallisesta sääntelystä, on yleisasetuksen pysyvyysääntöä noudatettava kaikessa rakennerahastojen tuella toteutetussa toiminnassa.

Tulojen jälkikäteis seurantaa varten rahoituspäätöslomakkeessa edellytetään infrastruktuuri-investointien osalta tuensaajan raportoivan ja maksavan takaisin sen osan julkisesta tuesta, joka ylittää investointikustannusten käyvän arvon vähennettyinä investoinnista saatujen nettotulojen käyväällä arvolla. Tämä ehto koskee yksinomaan infrastruktuuri-investointihankkeita, joiden osalta välittävää toimiä ei pysty arvioimaan tuloja etukäteen objektiivisesti. Kuitenkin EAKR päätöslomakkeen ehtoissa kohta 3.5.1 otsakkeen ”Tuloja tuottavien hankkeiden erityis seuranta” alla on määräys, jonka mukaan tuensaaja on velvollinen ilmoittamaan toimen päättymispäivää seuraavina viitenä vuotena hankkeista syntyneet tulot tuen myöntäneelle viranomaiselle. Toimen päättymispäivä on rahoituspäätöksellä tai sitä muuttaneella rahoittajaviranomaisen päätöksellä vahvistettu hankkeen päättymispäivämäärä.

Jos hankkeeseen välittömästi kohdistuvien tai liittyvien tulojen objektiivinen ennakoarviointi ei poikkeuksellisesti ole ollut mahdollista hankkeen rahoitussuunnitelmassa siten, että hankkeen tulot voidaan maksatushakemuksen käsittelyn yhteydessä todentaa vähennetyiksi tukikelpoisista kustannuksista, toteuttajan on tilitettävä viiden vuoden ajanjaksolla toimen päättymisestä saadut hankkeen nettotulot rahoittajaviranomaiselle tuen takaisinperinnän uhalla.

Infrastruktuuri-investointien tai muiden hankkeiden, joiden tulojen objektiivinen ennakoarviointi on mahdollista, tukikelpoiset kustannukset eivät saa ylittää investointikustannusten käypää arvoa vähennettyinä investoinnista saatujen nettotulojen käyväällä arvolla tietyn viitekauden aikana. Viitekausi määräytyy kyseisen investoinnin luokan mukaan (ks. valtionavustuslaki 13§, jonka mukaan avustuksen kohteena olevan omaisuuden käyttöajaksi saadaan pääsääntöisesti määrätä enintään 10 vuotta valtionavustuksen tai sen viimeisen erän maksamisesta). Jos kaikki investointikustannukset eivät ole tukikelpoisia osarahoitusta varten, nettotulot jaetaan investointikustannusten tukikelpoisten ja muiden kuin tukikelpoisten osien suhteessa.

Jos tulojen objektiivinen ennakoarviointi ei ole mahdollista, on hankkeen hyväksytyinä toteutusaikana tai viiden vuoden aikana hankkeen päättymisestä saaduista tuloista saatava rahoitusosuus vähennettävä hankkeelle hyväksytyistä tukikelpoisista menoista. Jos menoja ei ole vähennetty aiemmin, todentamisviranomaisen tekee vähennyksen viimeistään toimenpideohjelman osittaisen tai lopullisen sulkemisen yhteydessä. Loppumaksua koskevaa hakemusta oikaistaan vastaavasti.

Hakijan on esitettävä hakemuksen yhteydessä arvio tuloista sekä ilmoitettava jokaisen maksatushakemuksen yhteydessä hankkeen saamat tulot. Ilmoitusvelvollisuus koskee sekä ennakoituja että projektisuunnitelman kustannusarvioon sisällyttämiä tuloja. Sen lisäksi avustusta koskevaan päätökseen on otettava ehto tuensaajan velvollisuudesta ilmoittaa tuen myöntäneelle viranomaiselle tulot, jotka eivät ole objektiivisesti ennakoitavissa.

Jos enintään kolmen vuoden kuluttua hankkeen myöntämisen perusteena olevan toimenpideohjelman päättymisestä todetaan, että hanke on tuottanut tuloja, joita ei ole otettu huomioon 1. ja 2. kappaleessa esitetyn perusteella, nämä tulot on palautettava Euroopan unionin yleiseen talousarvioon rahastojen rahoitusosuutta vastaavasti. Palauttaminen koskee tuloja, jotka on saatu viimeistään kolmen vuoden aikana toimenpideohjelman sulkemisesta.

Jos hankkeen tuotos, joka tuotti tuloja tai, joka olisi niitä voinut tuottaa, vastikkeettomasti luovutetaan yksittäisen saajan hyväksi, saattaa se aiheuttaa takaisinperintätilanteen. Tilannetta on arvioitava hankkeen pysyvyys- ja tulosäännösten perusteella.

Käytettyinä hankitut koneet ja laitteet

Hankintameno ei ole tukikelpoista, jos käytetyn koneen tai laitteen hankintaan on edellisten viiden vuoden aikana saatu julkista tukea. Julkisella tuella tarkoitetaan käyttöomaisuuden hankinnan avustuselementtiä (rahoituslähteenä julkisista varoista myönnetty tuki), ei valtion budjettiin sisältyviä menoeriä sinänsä. Vaatimus ulottuu myös laitteen aikaisempiin omistajiin. Todistustaakka julkisesta tuesta on tuen hakijalla. Jos hakija ei kykene asiaa selvittämään, ei sellaisen käyttöomaisuuden hankintaa tule hyväksyä tukikelpoiseksi menoksi. Käytännössä selvitys edellyttää viiden edellisen vuoden ajalta aikaisempien omistajien ja niille myönnettyjen tukien selvittämistä. Jos niitä ei kyetä selvittämään, ei tukea voida myöntää.

Viiden vuoden aika kytkeytyy hankkeiden pysyvyyttä koskevaan säännökseen. Jos laite myydään ennen kuin viisi vuotta on kulunut hankkeen päättymisestä, on saatu julkinen tuki maksettava takaisin pääsääntöisesti kokonaisuudessaan.

Käytettynä hankitun koneen tai laitteen hankintahinnan tulee olla määrältään kohtuullinen. Laitteen hankintahintaa ei voida pitää kohtuullisena, jos se ylittää koneen tai laitteen käyvän arvon. Käyttöomaisuuden hankinnasta aiheutuneen menon tulee olla tarpeellinen hankkeen toteuttamiseksi. Tämä tarkoittaa muun ohella sitä, että hankinnan kohteen tulee olla teknisiltä ominaisuuksiltaan sopiva ja käyttöikänsä riittävä hankkeen tarpeisiin.

Eräiden verojen ja maksujen tukikelpoisuus

Arvonlisävero on tukikelpoinen, jos tuensaaja on maksanut veron ja se on jäänyt hänelle lopulliseksi kustannukseksi. Arvonlisäverolain 10 luvun nojalla vähennyskelpoinen arvonlisävero ei voi olla hyväksyttävä kustannus, vaikka tuensaaja ei veroa tosiasiallisesti vähentänyt. Kuntien asemasta voidaan todeta, että niiden harjoittaessa verollista liiketoimintaa, noudatetaan arvonlisäverolain mukaista vähennysoikeutta. Tällöin arvonlisävero ei ole tukikelpoista. Sen sijaan muusta kunnan toiminnasta aiheutuva arvonlisävero sen jäädessä kunnan lopulliseksi kustannukseksi on se hankkeiden tukikelpoinen meno.

Tukikelvottomia ovat kaikki rahoitukseen liittyvät menot. Menot eivät ole aiheutuneet hankkeen toteuttamisesta 3 §:n tarkoittamalla tavalla. Asetuksessa mainittujen menojen ohella tukikelvottomuus koskee myös luottokorttien käyttömaksuja.

Kansainvälinen yhteistyö ESR-ohjelmissa 2007-2013

ESR -asetuksen 3 artiklan 6 kohdan mukaan sosiaalirahastosta tuetaan valtioiden välisiä ja alueiden välisiä toimia erityisesti jakamalla tietoa, kokemuksia, tuloksia ja hyviä käytäntöjä sekä kehittämällä täydentäviä lähestymistapoja sekä yhteen sovitettua tai yhteistä toimintaa. Manner-Suomen ESR-ohjelmassa kansainvälistä yhteistyötä toteutetaan erityisesti toimintalinjassa 4 ('Jäsenvaltioiden ja alueiden välinen yhteistyö Esa-toiminnassa'). Tämän lisäksi yhteistyötä on mahdollista toteuttaa myös toimintalinjoissa 1-3.

Toimintalinja 4:n kansainvälistä yhteistyötä toteutetaan viranomaisten ja alueiden sekä alueellisten temaattisten ja kansallisten verkostojen kesken. Toimijoina ovat mm. alueelliset ja kansalliset viranomaiset, työmarkkinaosapuolet, instituutiot/organisaatiot, tietyn teeman ympärille syntyneet verkostot sekä muut mahdolliset ESR:n painopisteiden kannalta keskeiset toimijat. Ko. kehittämisohjelman puitteissa toimii myös kansainvälisen yhteistyön tukirakenne. Työperäisen maahanmuuton hankkeissa toimenpiteitä, esimerkiksi koulutusta voidaan järjestää ohjelma-asiakirjan mukaisten kohde-ryhmien lähtömaassa.

Tukikelpoiset kustannukset

Kansainvälisen yhteistyön tukikelpoisuus määritellään kansallisesti kunkin ESR:n hallintoviranomaisen toimesta. Työ- ja elinkeinoministeriö on määrittänyt seuraavat kansainvälisen yhteistyön kustannukset tukikelpoisiksi:

1. Työkokouksien, tapahtumien ja opintovierailujen kulut (matka-, majoitus- ja ateriakulut sekä kokouspaikkaan liittyvät kulut)
2. Tiedon ja kokemusten vaihtoon liittyvät viestintä-, käännös- ja tulkkaukskulut
3. Opintovierailuihin ja henkilövaihtoon osallistuvien kulut (kouluttajat, koulutettavat, henkilökunta, muut)
4. Kansainvälisten kumppanien yhteisen toiminnan, palveluiden, menetelmien ja tuotteiden kehittämisen kulut sisältäen myös ulkopuolisten toteuttajien kulut
5. Henkilöstökulut (hankehenkilöstö) kansainväliseen yhteistyöhön käytetyn työajan osalta
6. Kansainväliseen yhteistyön arviointiin, tiedotukseen ja selvityksiin liittyvät kulut
7. Kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät tietoliikenne ja telekustannukset.

ESR:n tuella toteutettava kansainvälinen yhteistyö tapahtuu pääsääntöisesti EU:n alueella, eurooppalaisten kumppanimaiden ja –alueiden kanssa. Perustelluissa tapauksissa yhteistyötä on mahdollista tehdä myös EU:n ulkopuolisten alueiden kanssa. Jotta syntyneet kustannukset olisivat tukikelpoisia, on näissä tapauksissa voitava osoittaa, että seuraavat ehdot täyttyvät:

1. Yhteistyöstä tulee olla nähtävissä selkeä lisäarvo
2. Yhteistyön hyödyt jäävät selkeästi jäsenmaalle
3. Yhteistyöstä syntyvistä kustannuksista vastaa jokainen taho itse; EU-jäsenmaa ei voi maksaa yhteistyön kustannuksia EU:n ulkopuolisen kumppanin osalta, vaan tämän on pystyttävä itse vastaamaan syntyneistä kustannuksista (esim. hyödyntäen muita EU:n rahoitusinstrumentteja tai yksityistä rahoitusta)
4. Yhteistyöhön osallistuu vähintään yksi toinen EU-jäsenvaltio (*NEUVOSTON ASETUS (EY) N:o 1083/2006, 37 artikla (7): ”Jäsenvaltion aloitteesta voidaan ESR:stä rahoitettaviin toimenpideohjelmiin sisällyttää lähentymistavoitteen sekä alueellinen kilpailukyky ja työllisyys – tavoitteen osalta myös horisontaalinen lähestymistapa tai erityinen toimintalinja sellaisille alueiden välisille ja valtioiden välisille toimille, joiden toteuttamiseen osallistuu kansallisia, alueellisia ja paikallisia viranomaisia vähintään yhdestä muusta jäsenvaltiosta”.*)

ESR:n tuella voidaan rahoittaa EU-alueen ulkopuolisten operaatioiden kustannuksia viestinnän, tiedotuksen ja yhteydenpidon sekä matkojen ja ylläpidon osalta. Käytännön tasolla siis esim. matka-, majoitus- ja ateriakulut sekä esimerkiksi (Suomessa tuotetun) tiedotusmateriaalin levittämisestä koituvat kustannukset voisivat olla tukikelpoisia (mikäli palvelevat hankkeen määritellyjä tavoitteita). Tukikelpoista ei kuitenkaan olisi esim. koulutuksen järjestäminen kolmannessa, EU:n ulkopuolisessa maassa (esim. kielikoulutus Suomeen muuttota suunnitteleville).

Mikäli hankkeen toiminta kohdistuu joiltain osin EU-alueen ulkopuolelle, on etenkin työperäisen maahanmuuton osalta syytä tehdä yhteistyötä Euroopan kotouttamisrahaston kanssa. Toiminta on

tarpeen koordinoita myös Euroopan alueellinen yhteistyö -tavoitteeseen sekä Euroopan naapuruus- ja kumppanuusinstrumenttiin (ENPI).

Silloin kun vastaava toiminta voi tulla kysymykseen EAKR – ohjelmissa, noudatetaan tässä sanottuja ohjeita soveltuvin osin.

LIITE

Tukikelpoisuus

Esimerkkiluettelo tukikelpoisista kustannuksista / ESR

Lähtökohtana kustannusten tukikelpoisuutta tulkittaessa on aina aiheuttamisperiaate ja kustannusten tarpeellisuus hankkeelle ja niiden kohtuullisuus. Kaikki korvattavat kustannukset ovat harkinnanvaraisia ja rahoittaja arvioi niiden tukikelpoisuuden suhteessa projektisuunnitelmaan ja päätökseen.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat (vain aineelliset pienhankinnat)

1. Hankkeeseen sisältyvien toimenpiteiden valmistelukustannukset (ml. opetus ja kurssimateriaalin valmistelu) tukikelpoisuusajalta;
2. Hankkeen kohderyhmälle järjestettyyn toimintaan liittyvät opetus- ja koulutusmateriaalit;
3. Hankkeen toimenpiteiden arviointiin ja seurantaan liittyvät materiaalikustannukset;
4. Postin ja sähköisen viestinnän hankkeelle kohdistuvat maksut, puhelinkulut,

Henkilöstökustannukset (palkat, palkkiot, lomapalkat, sosiaali- ja eläketurvavakuutus ym. pakolliset henkilövakuutusmaksut jne.)

Tukikelpoisia ovat ne palkkakustannukset, jotka aiheutuvat suoraan hankkeesta sekä palkan maksusta aiheutuneet erilaiset lakisääteiset henkilösivukulut. Hankkeen henkilöstöllä on oltava kirjalliset toimenkuvat, joista selviää tehtävä työ. Hankkeille kokoaikaisesti työskentelevien henkilöiden toimenkuvaan ei voi kuulua muita kuin hankkeeseen liittyviä tehtäviä. Hankkeille osaikaisesti työskentelevien henkilöiden työajan käytöstä on tehtävä kokonaistyöajanseuranta ja päiväkohtainen kokonaistyöajanseuranta, jotka liitetään maksatushakemukseen.

1. Palkat/palkkiot/korvaukset hankehenkilöstölle (opetus-, koulutus-, johto-, hallinto-, tuki- ja tekninen henkilöstö), joiden on oltava kohtuullisia
2. Edellä mainitun henkilöstön palkkojen/palkkioiden lakisääteiset sivukulut, esim. sosiaali- ja eläketurvamaksut;
3. Edellä mainitun henkilöstön osallistumismaksut, jos koulutus on hankkeen sisältöä ja toteutusta tukevaa;
4. Opetus-, koulutus- ja tukihenkilöstölle, joka ei kuulu hankkeen vakituiseen henkilöstöön, maksettavat palkkiot/korvaukset
5. Ohjausryhmän jäsenille maksettavat ansionmenetyskorvaukset ja mahdolliset palkkiot. Palkkiota ei makseta henkilölle, jonka virkatehtäviin kuuluu ohjausryhmään osallistuminen. Ansionmenetyskorvausta voidaan maksaa esim. työsopimussuhteessa olevalle yrityksen työntekijälle tai yrittäjälle.

Palvelujen ostot (ulkopuolisilta palveluntuottajilta ostettavat palvelut)

1. Hankkeen toteuttamiseen liittyvien koulutusten, ryhmätoimintojen ym. toimenpiteiden kustannukset julkisista hankinnoista annetun lain ja ohjeistuksen perusteella valitulta toteuttajalta ostettuna;

2. Hankkeiden vaikuttavuuden arviointiin ja seurantaan liittyvät kustannukset, jos niitä toteutetaan ostopalveluna;
3. Muut maksu välittömästi hankkeen toteuttamiseen liittyvistä ostetuista palveluista.

Matkakustannukset (koti- ja ulkomaan matka- ja majoituskustannukset)

1. Hankkeen henkilöstön (opetus-, koulutus-, johto-, hallinto-, tuki- ja tekninen henkilöstö) ESR-toimintaan liittyvät kohtuulliset matka- ja majoituskustannukset sekä päivärahat valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen matkustusliitteen mukaisesti. Matkojen on liitettävä oleellisesti hankkeen toteutukseen;
2. Ulkopuoliseen opetus-, koulutus- ja tukihenkilöstöön liittyvät matkakustannukset;
3. Ohjausryhmän kotimaan matkakustannukset (Huom! ohjausryhmän ulkomaan matkakustannukset eivät ole tukikelpoisia). Mikäli ohjausryhmän jäsenen matka liittyy hänen virkatehtäviinsä ja työnantaja on velvollinen vastaamaan siitä, eivät kustannukset ole tukikelpoisia.

Muut kustannukset (tila-, laitevuokrat, poistot sekä kustannukset, joita ei kirjata muille kustannusluokille)

1. Tilojen vuokraus- tai leasingkustannukset
2. Laitteiden (ml. moottoriajoneuvot) vuokraus ja leasing
3. Kirjanpitolain mukaiset poistot
4. Tarjoilusta aiheutuvat kustannukset on arvioitava tapauskohtaisesti ja niiden tulee liittyä välittömästi ja oleellisesti hankkeeseen. Ruokatarjoilua kokopäivän tilaisuuksissa voidaan pitää perusteltuina. Kohderyhmille järjestettyjen kurssien ruokailut eivät ole tässä tarkoitettuja tilaisuuksia.

Välilliset kustannukset

1. Esimerkiksi puhelimen, sähkön ja veden käytöstä aiheutuvat menot, kirjanpito-, vuokra- ja siivouskustannukset, toimistokulut sekä tietyt hallinto- ja henkilöstömenot esim. taloussihteeripalvelut, jos näitä ei ole esitetty välittöminä kustannuksina

Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden kustannukset

Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden kustannuksia voi sisältyä TE-keskuksen itse toteuttamiin hankkeisiin.

1. Työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus (ml. yhteishankintamenettely),
2. Palkkatuet ja starttirahat

ESR-hankkeille tukikelpoisia kustannuksia, joihin ei myönnetä ESR-osarahoitusta

Ns. erikseen raportoitaviin kustannuksiin (luontoissuorituksiin) hanke ei voi saada ESR-rahoittajaviranomaiselta rahoitusta. Kustannukset muodostavat kuitenkin osan hankkeen kokonaiskustannuksista ja ovat ns. omarahoitusosuutta, joka näkyy hankkeen kustannusarviossa ja on raportoitava rahoittajaviranomaiselle ESR-hankkeen maksatushakemus- ja rahoitusseurantalomakkeella. Eriksien raportoitavista kustannuksista on pidettävä kirjanpitoa ja niiden arvo on voitava riippumattomasti todeta ja tarkastaa.

A. Osallistujien palkka- ja matkakustannukset koulutusajalta

1. Koulutukseen, ohjaukseen ja neuvontaan jne. osallistuvien palkat ja palkkiot;
2. Osallistuvien palkkoihin ja palkkioihin liittyvät pakolliset sivukulut (esim. sosiaaliturva- ja eläkemaksut);
3. Osallistujien matka- ja majoituskulut osallistuttaessa ulkopuolisiin kursseihin valtion matkustussäännön tai muun vastaavan kansallisen säännön/ohjeen mukaisesti korvattuina, mikäli ne on projektihakemuksessa merkitty kunnan, muun julkisen tai yksityisen organisaation maksettaviksi.

B. Talkootyö ja muut luontoissuoritukset

1. Palkaton vapaaehtoistyö (talkootyö), jonka arvo määritellään käytetyn ajan ja tehdystä työstä yleisesti maksettavan tunti- tai päivämäärän mukaan (esim. TES:n mukaisesti).
2. Esim. tutkimus- opetus- tai muu ammattitoiminnan kustannukset, mikäli ne on projektihakemuksessa merkitty kunnan, muun julkisen tai yksityisen organisaation maksettaviksi.
3. Kustannuserät, jotka muodostuvat työpanoksen, maan tai kiinteistön, koneiden, laitteiden tai raaka-aineiden luovuttamisesta hankkeen käyttöön. Maan tai kiinteistön osalta arvon määrittelee riippumaton ja pätevä arvioija tai asianmukaisesti valtuutettu viranomais.

Esimerkkiluettelo tukikelpoisista kustannuksista / EAKR

Lähtökohtana kustannusten tukikelpoisuutta tulkittaessa on aina aiheuttamisperiaate ja kustannusten tarpeellisuus hankkeelle ja niiden kohtuullisuus. Kaikki korvattavat kustannukset ovat harkinnanvaraisia ja rahoittaja arvioi niiden tukikelpoisuuden suhteessa projektisuunnitelmaan ja päätökseen.

Henkilöstökustannukset (palkat, palkkiot, lomapalkat, sosiaali- ja eläketurvavakuutus ym. pakolliset henkilövakuutusmaksut jne.)

Tukikelpoisia ovat ne palkkakustannukset, jotka aiheutuvat suoraan hankkeesta sekä palkan maksusta aiheutuneet erilaiset lakisääteiset henkilösivukulut. Hankkeen henkilöstöllä on oltava kirjalliset toimenkuvat, joista selviää tehtävä työ. Hankkeelle kokoaikaisesti työskentelevien henkilöiden toimenkuvaan ei voi kuulua muita kuin hankkeeseen liittyviä tehtäviä. Hankkeelle osa-aikaisesti työskentelevien henkilöiden työajan käytöstä on tehtävä kokonaistyöajanseuranta ja päiväkohtainen kokonaistyöajanseuranta, jotka liitetään maksatushakemukseen.

1. Kohtuulliset palkat/palkkiot/korvaukset hankehenkilöstölle;
2. Opetus-, koulutus- ja tukihenkilöstölle, joka ei kuulu hankkeen vakituiseen henki-löstöön, maksettavat palkkiot/korvaukset
3. Ohjausryhmän jäsenille maksettavat ansionmenetykskorvaukset ja mahdolliset palkkiot. Palkkiota ei makseta henkilölle, jonka virkatehtäviin kuuluu ohjausryhmään osallistuminen. Ansionmenetykskorvausta voidaan maksaa esim. työsopimussuhteessa olevalle yrityksen työntekijälle tai yrittäjälle.

Ostopalvelut (ulkopuolisilta palveluntuottajilta ostettavat palvelut)

1. Hankkeen toteuttamiseen liittyvien asiantuntija- ja koulutuspalvelujen hankinta-menot ym. toimenpiteiden kustannukset julkisista hankinnoista annetun lain ja oh-jeistuksen perusteella valitulta toteuttajalta ostettuna;
2. Hankkeen vaikuttavuuden arviointiin ja seurantaan liittyvät kustannukset;
3. Muut maksut välittömästi hankkeen toteuttamiseen liittyvistä ostetuista palveluista.

Matkakustannukset (koti- ja ulkomaan matka- ja majoituskustannukset)

1. Hankkeen henkilöstön kohtuulliset matka- ja majoituskustannukset sekä päivärahat valtion yleisen virka- ja työehtosopimuksen matkustusliitteen mukaisesti. Matkojen on liitettävä oleellisesti hankkeen toteutukseen;
2. Ohjausryhmän kotimaan matkakustannukset (Huom! ohjausryhmän ulkomaan matkakustannukset eivät ole tukikelpoisia). Mikäli ohjausryhmän jäsenen matka liittyy hänen virkatehtäviinsä ja työnantaja on velvollinen vastaamaan siitä, eivät kustannukset ole tukikelpoisia.

Kone- ja laitehankinnat

1. Hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellisen käyttöomaisuuden (koneet, laitteet yms.) hankintakustannukset (hankinnan koon edellyttämällä tavalla vertailtuna):
2. Käytettynä hankittujen koneiden ja laitteiden hankintakustannukset, mikäli voidaan todentaa, että niiden hankintaan ei edellisten viiden vuoden aikana ole saatu julkista tukea.

Rakennukset ja maa-alueet

1. Hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellisten rakennusten tai maa-alueiden hankintakustannukset, jos erittäin painavista syistä on poikkeuksellisesti hyväksytty ao. kustannuksia yleisasetuksen sallimissa rajoissa.

Vuokrakustannukset (tila- ja laitevuokrat)

1. Hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeellisten toimitilojen, koneiden ja laitteiden (ml. moottoriajoneuvot) vuokraus- tai leasingkustannukset (eriteltävä ja esitettävä tarvittavat laskentaperusteet (esim. toimitilojen neliövuokra).

Toimistokulut

1. Esimerkiksi puhelin- posti- ja kopiointikulut, mikäli ne ovat aiheutuneet hankkeesta eikä niitä ole esitetty välillisinä kustannuksina.

Muut kustannukset (poistot ym. kustannukset, joita ei kirjata muille kustannusluokille)

1. Käyttöomaisuuteen liittyvät kirjanpitolain mukaiset poistot, mikäli poiston kohteena olevan omaisuuden hankintaan ei ole saatu julkista tukea;
2. Yleiskustannukset (välilliset kustannukset), esim. puhelimen, sähkön ja veden käytöstä aiheutuneet kustannukset sekä kirjanpito-, vuokra- ja siivouskustannukset, toimistokulut yms. silloin, kun ne voidaan kohdentaa hankkeelle, mutta niitä ei ole ilmoitettu edellisissä kohdissa välittöminä kustannuksina

Luontoissuoritukset

1. Palkaton vapaaehtoistyö, jonka arvo määritellään käytetyn ajan ja tehdystä työstä yleisesti maksettavan tunti- tai päiväpalkan mukaan (esim. TES:n mukaisesti):
2. Tuotantopanokset, jotka muodostuvat työpanoksen, maan tai kiinteistön, koneiden, laitteiden tai raaka-aineiden luovuttamisesta hankkeen käyttöön. Maan tai kiinteistön osalta arvon määrittelee riippumaton ja pätevä arvioija tai asianmukaisesti valtuutettu viranomainen.

Tulot (vähennetään em. kustannuseristä)

Hankkeen toiminnasta aiheutuneet tulot (esim. tuotteiden myyntitulot, pääsyliput yms.), sekä ennakoitua että ennakoimattomat.

Esimerkkiluettelo tukikelvottomista kustannuksista

Seuraava luettelo ei ole tyhjentävä. Muun muassa näitä kustannuksia ei voida ottaa mukaan ESR- tai EAKR-hankkeen kokonaiskustannuksiin:

1. Kustannukset, jotka eivät perustu hyväksytyyn projektisuunnitelmaan tai hankkeille tehtyihin hanke- ja rahoituspäätöksiin tai niistä ei ole rahoittajaviranomaisen kanssa sovittu hankeneuvotteluissa (Huom! ohjausryhmä ei voi tehdä päätöksiä hankkeelle kuuluvista kustannuksista.);
2. Tavanomaisen palkan (peruspalkka, henkilökohtainen lisä, lomaraha ja lomapalkka, vuosilomakorvaus) lisäksi maksettavat tulospalkkiot, bonukset, luontaisedut ja vastaavat palkanlisät;
3. Yleinen henkilöstökoulutus;
4. Sakot, rangaistumaksut ja oikeudenkäyntikulut;
5. Rahoituskulut: velan korot (muut kuin hyväksytyyn valtiontukijärjestelyn yhteydessä yrityksille myönnettyt lainojen korkotuet), rahoitustapahtumiin liittyvät maksut, valuutanvaihtopalkkiot ja kurssitappiot sekä muut puhtaasti rahoitukseen liittyvät kustannukset (kuten vuokraleasingkorot). Tilin avaamisesta ja hoitamisesta aiheutuvat maksut, jos tuen myöntäminen ei sitä erikseen edellytä;
6. Arvonlisävero, jonka voi vähentää tai josta saa palautuksen tai joka korvataan jollain muulla tapaa;
7. Ei-lakisääteiset tai sopimukseen perustumattomat lisäpalkkiot tai provisiot.